

שבת זכור
פורים

עלון שבועי

פרשת ויקרא תשפ"ד

לשכת הרבנות
גבעת זאב

יוצא לאור על ידי לשכת הרבנות גבעת זאב

הקדמה לספר ויקרא – תורת כהנים

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם". (ויקרא א, א-ב)

ויקרא הוא ספר העבודה חומש עבודת ה' עבודת הקרבנות. החומש כולו, מתחילתו - מהקרבנות קרבנות, ועד סופו "אם בחוקותי תלכו..." מוקדש לעבודת ה'.

החוט השזור לאורכו הוא "קדושים תהיו", שכן הספר עוסק בקדושה. ספר בראשית הוא ספר הבריאה והאבות. האבות ומעשיהם הם המשך הטבעי של בריאת העולם, ומשלימים אותה. הם מתקני הבריאה הראשונית, ועל ידי מעשיהם, העולם נבנה מחדש.

ספר שמות הוא ספרו של עם ישראל, התהליך של כינון ישראל כעם לא נשלם ביציאת מצרים, אלא במתן תורה כדכתיב "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג, יב)

מתן תורה השלים את תהליך יציאת מצרים, אולם גם בזה לא די. לאחר מתן תורה ישנה השראת שכינה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח) בזה עוסקות פרשות: תרומה, תצוה, ויקהל-פקודי ורק אז הגאולה השלימה.

ספר ויקרא דן באופן שבו יש לעבוד את ה' במשכן (הקרבנות קרבנות לפרטיהם) ועל ידי כך "ושכנתי בתוכם". הקרבנות הקרבנות איננה עבודה טכנית גרידא, אלא היא טומנת בחובה משמעות עמוקה יותר. "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'..." מבחינה דקדוקית היה עדיף לכתוב: "אדם כי יקריב קרבן לה'..." משמע, האדם כי יקריב "מכם" שאת תוכם אתם מקריבים.

כאמור, אין זו עבודה טכנית מכל וכל, אלא יש כאן משמעות עמוקה (על פי, שפתי כהן וכלי יקר). ענין דומה אפשר לראות בגמרא (מנחות דף קי ע"א) על הפסוק: "...לעולם זאת על ישראל" (דברי הימים-ב, ג, ג) אמר רב גידל אמר רב: זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן.

התוספות (שם ד"ה ומיכאל) תמהים, מה מקריב מיכאל על המזבח? ותשובתם: מדרשות חלוקין: יש מי שאומר נשמותיהן של צדיקים, ויש מי שאומר כבשים של אש. והם מוסיפים והיינו דאמרין בשמונה עשרה, בעבודה: ואשי ישראל ותפילתם, מהרה, תקבל ברצון..." (לא כותב ואשי ישראל מהרה נקריב ותקבל, אלא מהרה תקבל משמע, שכבר נקריבים)

נשאלת כאן השאלה: "מהן נשמותיהן של צדיקים?" אין הכוונה, דוקא לאחר מותם, אלא גם בעולם הזה לכל צדיק וצדיק לפי מעשיו, הקב"ה מעלה לפניו את תפילתם של ישראל (ועמך כולם צדיקים ישעיה ס, כא) ואת מעשיהם של ישראל כל אחד ואחד לפי כוחו. כל אחד תורם את חלקו לעבודת הקרבנות של מיכאל. כל אחד מקריב את נשמתו וזהו "אדם כי יקריב מכם" דהיינו את תוכו.

יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך, ונזכה להקריב קרבנות ובכלל זה קרבן פסח במועדו ולאכל מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמן על קיר מזבחך לרצון, בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן. שבת שלום ומבורך

הזמנים מדויקים

לפי אופק גבעת זאב יע"א

הזמנים מתחילים בשבת קודש

י"ג אדר ב' תשפ"ד (23 מרץ 24)

ומסתיימים ביום שישי

י"ט אדר ב' תשפ"ד (29 מרץ 24)

זמן הדלקת נרות שבת: 17:22

זמן צאת השבת: 18:28

זמן צאת השבת לר"ת: 19:05

הפטרות השבוע: למנהג אשכנז

מפטירים בשמואל-א (טו, ב) "כה אמר

ה'... פקדתי" עד "גבעת שאול" (שם, לד)

ולמנהג הספרדים מתחילים בפסוק א'

"ויאמר שמואל אל שאול" עד "גבעת

שאול" (שם טו, לד)

זמן עלות השחר: 04:01 - 04:09

04:19 - 04:29

זמן ציצית ותפילין 04:41 - 04:50

זמן הזריחה: 05:31 - 05:40

סוף זמן קריאת שמע:

מג"א: 07:53 - 07:59

הגר"א: 08:38 - 08:44

סוף זמן תפילת שחרית:

מג"א: 09:10 - 09:14

הגר"א 09:40 - 09:44

זמן חצות היום: 11:44 - 11:46

זמן מנחה גדולה: 12:15 - 12:17

זמן פלג המנחה: 16:39 - 16:36

זמן השקיעה: 17:56 - 17:51

זמן צאת הכוכבים: 18:13 - 18:08

זמן צאת הכוכבים לר"ת:

19:04 - 19:09

זמן חצות הלילה: 23:44 - 23:46

זמן הדלקת נרות

ערב שבת צו (שבת פרה) 18:24

יוסף טוקידיאנו
הרב המקומי

שבת קודש י"ג אדר ב': יום ההיולולא רבי משה פיינשטיין זצ"ל (בעל האגרות משה)
יום ראשון י"ד אדר ב': יום ההיולולא של רבי משה מלכה זצ"ל הרב הראשי לפ"ת
יום שני ט"ו אדר ב': יום ההיולולא מרן ראש ישיבת מרכז הרב בירושלים הרב רבי צבי יהודה הכהן זצ"ל
יום שלישי ט"ז אדר ב': יום ההיולולא של רבי חיים ב"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל ושל רבי פנחס מנחם אלתר זצ"ל האדמו"ר מגור ושל רבי אליעזר מנחם מנדל בידרמן זצ"ל האדמו"ר מללוב
יום רביעי י"ז אדר ב': יום ההיולולא של רבי פתחיה בירדוגו זצ"ל בעל נופת צופים.

**זכרונם לברכה לחיי העולם הבא
 זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל. אמן.**

מנהג בפורים להשכים בבוקר

כתוב בספר "מטה משה", איתא בספה"ק שיש חמשה ימים בשנה שצריך לקום בהשכמה יותר מכל השנה, ואלו הם בראשי תיבות של הפסוק "וישכם אברהם בבוקר" "אברהם" א' תשעה בא'ב ב' ב'בריאת העולם ראש השנה ר' צומא ר'בא - יום כיפור ה' ה'ושענא רבא מ' מ'גילה יום הפורים, גם נרמז בסוף התיבות של ימים אלו א' הושענא רב'א, ב' תשעה בא'ב, ר' יום כיפור, ה' ראש השנה, מ' פורים.

שבעת עמודי היסוד שידיעתם מביאה לביטחון שמחה ואושר
 (דבנו בחיי בספרו חובת הלבבות, שער הבטחון):

א. שהקדוש ברוך הוא אוהב את כל אחד ומרחם על כל אחד, ומוכן למלא את כל משאלותיו. ב. דואג ומשיג בקפדנות על כל צרכיו. ג. הקדוש ברוך הוא חזק וכל יכול ובעל הכוחות כולם. ד. יודע באופן יסודי את טובתו של כל אחד. ה. מנהיגו היחיד של האדם מתחילת בריאתו ועד יום מותו. ו. "אף אחד לא יכול להזיק לי, ואף אחד לא יכול להיטיב לי אלא רק ברצונו יתברך". ז. מידת טובו ונדיבותו של ה' יתברך, היא רבה מאוד לכל אחד.

"אדם כי יקריב מכם" (א, ב)

'מכם' ר"ת מידה כנגד מידה, כתב ספר החינוך, אדם החוטא ומביא קרבן, צריך לדעת שהיו צריכים לעשות לו את מה שעושים לבהמה, ומיתתה באה ככפרה על המיתה שהיתה אמורה לבוא עליו בגלל חטאו. אם האדם יידע זאת, הקרבן אכן נחשב לו לכפרה, שיודע שהוא מידה כנגד מידה. השל"ה הקדוש אומר, אם תקריבו "מכם" - מעצמכם, את האדם שבכם, כליל קודש לעבודת ה', הרי זה "קרבת לה". אבל כשתרצו לצאת ידי חובה בתמורה "מן הבהמה", אין זה אלא "קרבתכם", אף זה קרבן הוא אך לא קרבן ה'.

נא להתפלל לרפואה שלימה והחלמה מהירה בתוך שאר חולי עמו ישראל ברחמים

שמעון אורי בן נילי הי"ו * הרב אליהו יעקב בן רות רבקה שליט"א * הרב אברהם בן חיה זוהרה שליט"א * משה בן אסתר בן חמ"ו הי"ו * הרב מרדכי בן אסתר שליט"א * הרב יצחק בן ימנה שליט"א * טוביה בן אסתר הי"ו * רבי אברהם מכלוף בן סעודה הי"ו * שמריהו בן מרים הי"ו * שבתאי מאיר בן תקוה נגיה הי"ו * הרב יואל בן מרים שליט"א * יקר בן עליזה הי"ו * רס"ן יאיר יוסף בן חנה חוה הי"ו * הרב חיים גדעון בן הרבנית צופיה שליט"א.
 הרבנית שושנה בת דינה שתח' * הילדה הדסה בת מנוחה חוה שתח' * עליזה בת חנה שתח' * תהילה בת אורטל שתח' * מטילדה בת חיה זוהרה שתח' * ניצה בת טובה שתח' * תמר בת קלרה שתח' * חנה בת חיה זוהרה שתח' * סימונה בת טלי שתח' * הרבנית צביה חנה בת אביגיל שתח' * בתיה בת ריזל שתח' * דינה חדווה בת עיזה שתח' * עמליה לוי בת חנה שתח' * קרול מלכה בת יהודית תח' * רחל רלי בת בתיה הי"ו וילדה שתח'.

"זהו אל כביר לא ימאס בתפילת רבים"

סוף זמן קידוש לבנה

ליל שני ט"ו אדר ב' תשפ"ד בשעה 04:35 לפנות בוקר

צום תענית אסתר (מוקדם)

ביום חמישי י"א אדר ב' תשפ"ד

זמן תחילת הצום: 04:12 (04:30) (21 מרץ 24)

זמן סיום הצום: 18:08 (18:09)

זכר למחצית השקל

נוהגים במנחה לקיים זכר למחצית השקל שהיו שוקלים בזמן בית המקדש. נותנים 3 מטבעות כסף זכר למחצית השקל, כל המתנדב קונה מטבעות שבקערה ותורם אותם לצדקה וללומדי תורה.

פורים בגבעת זאב

במוצש"ק וביום ראשון י"ד אדר ב' תשפ"ד

פורים דמוקפים

בירושלים ועוד בליל שני וביום שני ט"ו אדר ב' תשפ"ד

הערך של זכר מחצית השקל מעודכן

ליום רביעי כ"ז אדר א' תשפ"ד

29 ₪

מעבר לשעון קיץ תשפ"ד

מליל ששי י"ט אדר ב' תשפ"ד (29 מרץ 24)

יש להעביר את השעון משעה 02:00 לשעה 03:00

עת רצון בשעת נתינת משלוח מנות

יום הפורים מסוגל לזרע של קיימא. בשם ה'חזוה' מלובלין מובא כי הקב"ה מקיים מצות 'משלוח מנות' על ידי שנותן 'איש' זה בנים 'לרעהו' אלו ישראל. ב'אמרי נועם' כתוב כי "משלוח מנות ומתנות לאביונים מבטלים תתק"ג חולאים".

הציבור נקרא להתפלל

לשלוש חיילי צה"ל וכל כוחות הביטחון ועם ישראל בעקבות המצב הביטחוני בארץ "עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע" רואים שאויבי ישראל מנסים לפגוע בילדים נשים ומבוגרים ללא עוול בכפם, אנו יהודים מאמינים ועל כל אחד מאיתנו לישא בערבות הדדית, לקרוא להתפלל להקב"ה ולומר פרקי תהלים ולהתחזק בלימוד התורה לשלום עם ישראל.

עניינים זמנים מיוחדים

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר" (ויקרא א, א)

לכל הדברות שבתורה קדמה "קריאה", איך קרא לו? משה! משה! לשון חיבה ולשון זירוז (ספרא). התורה באה ללמדנו שכאשר אדם קורא לחברו, שיקרא בלשון חיבה במסכת יומא (דף ד ע"ב) מפורש שהקריאה של הקב"ה בא ללמד אותנו. וכך כתוב שם: "ויקרא אל משה וידבר". למה הקדים קריאה לדיבור? לימדה תורה דרך ארץ, שלא ידבר אדם עם חבירו, אלא אם כן קורא לו לפני הדיבור. "לאמר" אמור להם דברי כבושים (דברים שכובשים את הלב, שנכנסים ללב): בשבילכם מדבר הקב"ה עמי ולא בגלל שאני גדול מכם (כדי שיהיו מקבלים את דבריו בשמחה) שהרי במשך שלושים ושמונה שנה שהיו ישראל כמו מנודים, לא היה מדבר עם משה, שנאמר: ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות, וידבר ה' אלי (ספרא)

****

שבת פרשת ויקרא: מוצאים שתי ספרים, ספר ראשון קוראים לשבעה גברי בפרשת השבוע ויקרא, ובספר שני קורא מפטיר בסוף פרשת כי תצא "זכור את אשר עשה לך עמלק" ... עד "לא תשכח". אין אומרים אב הרחמים. הפטרת השבוע: מנהג אשכנז מפטירין בשמואל-א (טו, ב) "כה אמר ה'" ... פקדתי עד "גבעת שאול" (שם שם לד) ומנהג הספרדים להתחיל מ"ויאמר שמואל אל שאול" (שם שם טו, א) אין קטן עולה למפטיר. מנחה של שבת: קוראים לשלושה בפרשת צו. אין אומרים צדקתך במנחה.

מוצאי שבת קודש: ליל פורים דפרזים (מקומות שאין להם דין דמוקפים חומה מימות יהושע בן-נון) בערבית: מתחילים מזמור "למנצח על איילת השחר" (תהלים כב) ובעמידה אומרים "על הניסים" בהודאה, שכח ולא אמר, אינו חוזר, אך אחר אלוקי נצור, אומר: נודה לך או"א על הנסים... אחרי שמונה עשרה, למנהג אשכנז קדיש תתקבל, ולמנהג הספרדים חצי קדיש. קודם קריאת המגילה פושט הש"ץ את המגילה כאיגרת (השומעים אינם צריכים לפשוט) וקורא הש"ץ לציבור שיכוונו לבם לצאת ידי חובה והוא גם מכווין להוציאם (יש אומרים לשם יחוד) ומברך מעומד. א. "על מקרא מגילה". ב. "שעשה נסים. ג. "שהחיינו" (למנהג הספרדים: יכווין לפטור גם מצות סעודת פורים ומשלוח מנות) קורא את המגילה בקול רם ובנעימה, וצריך לעשות מאמצים שהציבור ישמע מילה במילה, כי אפילו בדילוג תיבה אחת אינם יוצאים ידי חובה. מי שלא שמע כמה תיבות יאמרן מתוך מגילה ואפילו היא מודפסת, אם לא שמע ולא קרא בעל פה או מתוך המגילה שאינה כשרה, חייב לחזור ולשמע את המגילה מהמקום שלא שמע. בפרק ח' (פסוק יא) נוהגים לקרוא שתי פעמים, פעם אחת "להשמיד להרוג" ופעם השניה "להשמיד ולהרוג", וכן (בפרק ט פסוק ב) קורא פעם אחת "ואיש לא עמד בפניהם" ופעם השניה "ואיש לא עמד לפניהם". עשרת בני המן קורא בנשימה אחת (אולם ידקדק לקרוא בכדי שהקהל יוכל לשמוע), לאחר הקריאה: גולל המגילה ומברך ברכת "הרב את ריבנו" (גם בברכה זו יש לכווין לצאת ולהוציא) כשקורא ביחיד אין מברכים ברכת הרב את ריבנו. הקהל אומר: "אשר הניא, ושושנת יעקב" למנהג אשכנז ואתה קדוש, קדיש שלם (בלי תתקבל למנהג אשכנז) (ועם תתקבל למנהג הספרדים) שיר המעלות אשא עיני, קדיש יהא שלמא רבא ועלינו לשבח. נוהגים שלא לעשות מלאכה ביום זה. נשים חייבות במקרא מגילה ובמצוות היום, וראוי שתשמענה המגילה בבית הכנסת. אשה הקוראת או קוראים לה אינה מברכת לא בתחילה ולא בסוף. אם קורא לכמה נשים היודעות לדייק ולשמע כל המגילה, יברך להם, על מקרא מגילה ואם יש עשר נשים, יברך גם "הרב את ריבנו" (הפר"ח, החיד"א, מאמר מרדכי והגר"א) אם קורא לפניו אדם שכבר שמע ויצא בקריאת המגילה, למנהג אשכנז. (הרמ"א תרפט ועיין משנ"ב שם) תברך אחת מהנשים את שלש הברכות, ובברכה הראשונה מברכת "לשמע מגילה". בברכת המזון: אומר "על הניסים", ואם שכח ולא אמר אינו חוזר אלא קודם "הרחמן הוא יזכנו" (או אחר "אל יחסרנו" לדעת האדר"ת) יאמר: הרחמן הוא יעשה לנו ניסים... בימי מרדכי ואסתר... וראוי להרבות קצת בסעודה גם בלילה.

יום ראשון בשבת: יום פורים בתפילת שחרית מתפללים כמו בחול, אומרים על הניסים בהודאה, וחצי קדיש. מוציאין ספר תורה וקורין ג' גברי בפרשת בשלח (יז, ח-ט) "ויבא עמלק כופלים פסוק ט, חצי קדיש יהללו, מכניסים הספר תורה לארון, אין חולצים את התפילין לפני קריאת המגילה) וקוראים את המגילה, למנהג אשכנז מברך שלש הברכות כמו בערב, בברכת "שהחיינו" יש לכווין גם על משלוח מנות וסעודת פורים. למנהג הספרדים מברכים רק שתי ברכות, על מקרא מגילה ושעשה נסים, ולא אומרים שהחיינו, ומברכים לאחריה כדאיתמול. הקהל אומר רק שושנת יעקב. כשקורא "ליהודים היתה אורה" יגע בספר תורה, וכשאומר "ויקר" יגע בתפילין וינשקם, וכשקורא "איגרת הפורים" הזאת ינענע המגילה. אשרי (אין אומרים למנצח) ובא לציון, (למנהג הספרדים: עד מעתה ועד עולם) קדיש תתקבל, שיר של יום (תהלים כב) "למנצח על אילת השחר", אין כאלוקינו... נוהגים שלא לעשות מלאכה ביום זה. תפילת מנחה: ראוי להקדים מנחה לסעודת פורים, ויש המקפידים לסעוד לפני חצות היום.

סעודת פורים: סעודת פורים זמנה ביום, את הסעודה עורכים אחרי מנחה גדולה וממשיכים עד הלילה כדי לסעוד קצת בשושן פורים. כיון שהתחיל ביום אומר על הניסים בברכת המזון (למנהג הספרדים: אין אומרים בברכת המזון על הניסים, אלא אם כן סיים את סעודתו לפני השקיעה). חייבים לשלוח מנות איש לרעהו ובשתי מנות הראויים לאכילה והנותן לאדם אחד יצא ידי חובתו. ואפילו המתפרנס מן הצדקה חייב בהן. איש ישלח לאיש ואשה לאשה. מי שהוא אֵבֶל חייב במשלוח מנות אבל לא ישלחו לו, ויתן מתנות לאבינונים. יוצאים ידי חובה בשתי מתנות לשני אבינונים. שווי השיעור (ג' ביצים לחם) וכל המרבה בזה הרי זה משובח. הפרוז יתן לפרוז והמוקף יתן למוקף. עורכים סעודה אחרי מנחה גדולה, ויש הממשיכים עד הלילה כדי לסעוד קצת בשושן פורים.

יום שני בשבת: פורים דשושן ודמוקפין חומה בזמן יהושע בן נון, והוא פורים שחוגגים בירושלים ונוהגים בו פורים כמו שנוהגים הפרזים ביום, וגם בערי הפרזים נוהגים בו קצת יום טוב, שאין אומרים בו תחנון ולמנצח... ויש נוהגים לומר אחרי "הושיענו" למנצח על שושן עדות (תהלים ס). הפרזים לא אומרים על הניסים בט"ו, ולא אומרים תחנון, ולמנצח... יענך. ונוהגים לעשות סעודת פורים ביום זה. בנוגע לעיירות ישנות בארץ ישראל כגון: יפו, צפת, עכו, טבריה, לוד שהן ספק מוקפות חומה מימות יהושע בן נון קוראים את המגילה בברכה ביום י"ד שזמן קריאה לכל הוא, ובט"ו בלי ברכה. משלוח מנות לאבינונים והסעודה נוהגים בשני הימים. הישובים החדשים בארץ דינם ככל ערי הפרזים, ונוהגים לקיים הפורים רק ביום י"ד, ולא ביום ט"ו; אלא שאין אומרים בו תחנון.

יום שישי בשבת: זמן הדלקת נרות בערב שבת קודש פרשת "צו" בשעה 18:24

לקט דיני פרשת זכור

א. בשבת שלפני פורים מוציאים שני ספרי תורה. באחד קורא בפרשת השבוע (בשנת תש"פ פרשת תצוה) ובשני קורא בסוף פרשת כי תצא "זכור את אשר עשה לך עמלק..." עד "לא תשכח" מנהג אשכנז מפטירין בשמואל-א-טו, ב' כה אמר ה'... פקדתי עד "גבעת שאול" (שם שם לד) ומנהג הספרדים להתחיל מ"ויאמר שמואל אל שאול" (שם שם טו, א') לסמכה למעשה המן, שהיה מזרע עמלק (עפ"י שו"ע או"ח תרפ"ה ב' ומשנ"ב שם סק"א)

וכדי להקדים זכירת מעשה עמלק וחיוב מחיית זכר עמלק לעשייתה, וכדכתיב: "והימים האלה נזכרים ונעשים" (הלבוש תרפ"ה, א) והענין לזכור בפה מעשיו הרעים ואריבתו עלינו הוא כדי לעורר לבנו לשנוא אותו (מצות השם מצוה תר"ג)

ב. יש אומרים שקריאת פרשת זכור בספר תורה הוא מדאורייתא (שו"ע תרפ"ה) ולכן יש לדקדק לקרוא קריאה זו בספר תורה שהוא מדוייק ומוגה ומוחזק בכשרות (עפ"י פרי מגדים קמ"ג מ"ז סק"ב) וכן צריך לקרותה בעשרה (שו"ע תרפ"ה, ז ומשנ"ב תרפ"ה סק"ז)

ג. הטעם למה אין מברכין על מצוות עשה דזכר עמלק, כתבו המפרשים לפי שעל השחתה אין מברכין ואפילו על השחתה דאומות העולם, ממה דאמר הקב"ה: מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה? (יפה ללב ח"ג סימן תרפ"ה אות ג; כף החיים תרפ"ה סק"ט) ובשו"ת משנה הלכות (מהדורה תניינא ח"א סימן תקמ"ד) כתב כיון דבאמת מצוה זו של זכירה היא בכל יום ובכל שעה, אין מברכין עליה.

ד. צריך להיזהר בקריאתה ובדקדוק התיבות, וכן בנגינתם וטעמם (ופסוק התיבות וההברות) (הרמ"א תרפ"ה, ז) שלא תחסר אפילו תיבה אחת. וכן יזהרו השומעים לשמוע כל הקריאה ולא יחסרו אפילו תיבה אחת, (מקראי קודש סימן ז) ויש אומרים שאפילו אם השומע חיסר תיבה אחת יצא (מועדי ישרון עמ' 47) שכל השומע עיקר הענין של זכירת עמלק יצא.

ה. כשקורא את התיבות תמחה את זכר עמלק, מהנכון שהקורא יקרא פעם זכר בצירי תחת הז' ופעם בסגול תחת הז' (משנ"ב תרפ"ח סק"ח) וכיון שיש דעות אם צריך לקרות זכר בצירי או בסגול מהנכון שיקרא את שניהם.

ולכן יש נוהגים, לומר תמחה את זכר עמלק (שו"ת עין יצחק או"ח סימן ר) ואחר כך חוזרין שוב תמחה את זכר עמלק. ויש שנהגו שחוזרין את כל הפסוק "והיה"..." "לא תשכח" (נטעי גבריאל פכ"א הערה ג' בשם הגרש"א זצ"ל)

ו. לכתחילה יש לכל אחד לשמוע הקריאה במבטא שהוא נוהג (מקראי קודש סימן ז) ומכל מקום בדיעבד אם שמע בהברה אחרת יצא, דאלו ואלו דברי אלוקים חיים (ע"ע אגרות משה ח"ג סימן ה) וכן לכתחילה יש לכל אחד לשמוע פרשת זכור מספר תורה שכתוב לפי מנהגו (ארחות רבינו ח"ג עמ' לג) אבל בדיעבד יצא ידי חובה (הליכות שלמה פ"ד אחרות הלכה 66 בשם הגרש"א זצ"ל שאין להקפיד בדבר שמעולם לא הקפידו עליו גדולי הדורות)

ז. יש אומרים שצריך לכוון בברכות לפני הקריאה ולאחריה לצאת ולהוציא (חתם סופר בהגהותיו על פ"ח סימן תרפ"ה סעיף ז) ויש אומרים שאינו צריך לכוון בברכות (הגר"מ פ"ז זצ"ל הובאו דבריו בספר מועדי ישרון עמ' 47) משום שהברכה רק להמברך.

ח. יש שכתבו שכל אחד מהצבור יקרא בפיו בלחש פרשת זכור יחד עם הבעל קורא כדי לחשוש לדעת הסוברים שאין אומרים "שומע כעונה" בזכירת מעשה ובחיוב מחיית זכר עמלק (שו"ת מנחת אלעזר ח"ב סימן א' דזכור בפה דאין יוצאים רק כשאומרים בפה) ויש אומרים שאין לנהוג כן, כי פעמים שאינו שם לבו לקריאת הבעל קורא ואינו יוצא ידי חובה פרשה זו. (שו"ת משיב דבר או"ח סימן מז)

ט. יש אומרים שמי שלא שמע קריאת פרשת זכור יכול לכוין לצאת ידי חובה בשמיעת פרשת "ויבא עמלק" שקוראים בפורים (מגן אברהם תרפ"ה ועוד וע"ע נטעי גבריאל הלכות פורים סימן ה) אבל בפרשת כי תצא כשקורין זכור את אשר עשה לך עמלק... לכולי עלמא יוכל לצאת ידי חובה (שו"ת בצל חכמה ח"ו סימן מד).

י. יש אומרים שנשים חייבות לשמוע פרשת זכור (מנחת חינוך תר"ג) ויש אומרים שפטורות (ספר החינוך תר"ג ועוד) אבל כבר פשט המנהג שהנשים באות לבית הכנסת לשמוע פרשת זכור (מועדים וזמנים ח"ח סימן קטז ועוד).

יש להקל עליהן בשעת הצורך שאינן צריכות בדוקא לשמוע פרשת זכור מספר תורה, ויוצאות ידי חובתן בקריאה בחומש או בסיפור בעלמא (נטעי גבריאל פ"כ סעיף ב) שהרי דעת הפוסקים שמחוייבות הוא מטעם שמן התורה אין זמן קבוע לזכור ורק חז"ל תקנו לקרוא בשבת קודם פורים. אבל יש סוברים שמדאורייתא אין צריך ספר תורה, וגם יש לצרף שרוב הפוסקים סוברים שנשים פטורות מפרשת זכור, אם כן, אין מהראוי להחמיר לשמוע מספר תורה דוקא בשעת הצורך. אמנם אם הן יכולות לבוא לבית הכנסת בפורים בבוקר לשמוע קריאת פרשת זכור ויבא עמלק שפיר דמי (שו"ת מקדש ישראל סימן יז) ותבא עליהן ברכה.

"תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח"

זרע שמשון לרבינו שמשון חיים

ב"ד נחמן מיכאל נחמני זיע"א

אשר בירך והבטיח בני חיי ומזוני מבי ללומדים בתורתו, ורבים נושעו בזכותו

בכל מילי דמיטב

מן הראוי להזכיר את שמו של רבנו

קודם הלימוד כדי שיהיה שמו לזיכרון

ויתקיים בו מאמר חז"ל כל האומר שמועה

בשמו שפתותיו דובבות בקבר

"והשתיה כדת אין אנס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש"

(אסתר א, ח)

אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן. מרדכי, דכתיב איש יהודי. המן, דכתיב איש צר ואויב. (מגילה דף יב ע"א) פירשו המפרשים, כי מרדכי והמן, שניהם היו שווים ברצונם, שלא להשקות את ישראל באונס. מרדכי, כי לא רצה שיכריחו את היהודים לעבור על רצון ה'. ואילו המן, משום שרצה שהיהודים ישתו מרצונם וייענשו על כך.

לפי זה יש לפרש את מאמרו המפורסם של רבה (מגילה דף ז ע"ב), 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'. היינו, שכנגד מה שחטאו אז ושתו מרצון, חייבים אנחנו כיום, לאנוס את עצמנו ולשתות יותר מן ההרגל. ועד כמה, עד שמרוב שכרות לא יהיה לנו דעת להבחין, בין רצונו וכוונתו של מרדכי הברוך לבין חפצו של המן הארור. (מגילת אסתר אות טו)

וישנה ואת נערותיה לטוב (מגילת אסתר ב, ט) שהאכילה מאכל יהודי (מגילה דף יג ע"א) יש לדקדק, הלא עדיין לא ידע הגי שומר הנשים, על יהדותה של אסתר. מדוע אפיה, האכילה מאכל יהודי. ואם תמצוי לומר, כי היא ביקשה ממנו מאכל זה, איך לא הבין מכך שהיא יהודיה.

ויש לומר, כי הנה אמרו בגמרא (שבת דף פו ע"ב), שאומות העולם גופם לוקה, מחמת היותם אוכלים שקצים ורמשים, ושאר מאכלות אסורות. בתואנה זו פנתה אסתר אל הגי, כי בכדי לשמור על בריאותה, היא מבקשת לאכול רק מאכל יהודי, שאין בו שום סכנה לגוף. זה מה שאומר הפסוק, וישנה ואת נערותיה לטוב. שהאכילה מאכל יהודי לטובתה, לצורך בריאות גופה. (מגילת אסתר, מאמר יא)

"אדם כי יקריב מכם" (א, א)

הדא הוא דכתיב "ימינו כצל עובר". (מדרש שוחר טוב). הגמ' במסכת נדרים אומרת, המפריש קרבן, לא יאמר לה' קרבן, כי שמא בהוציאו מפיו תיבת ה', לא יספיק לגמור הדבר עד שתצא נשמתו, ונמצא שהוציא שם שמים לבטלה, ולכן יקדים מילת קרבן לה'.

אומרים בשם רבי חיים מבריסק, שהסביר שלזה כיון המדרש "אדם כי יקריב מכם", אינו רשאי לומר לה' קרבן אלא קרבן לה', ומדוע? זה מה שכתוב "ימינו כצל עובר", שהחשש הוא שמא ימות.

מענייני ימי הפורים

הכנת משלוחי מנות – כלים הנקנים לשליחת המנות

הקונים כלי זכוכית או מתכות תוצרת חו"ל לשלוח בהם משלוחי מנות, אף שהמאכלים יונחו על הכלי עצמו - אינם צריכים להטבילם במקווה, שהרי טרם הגיעו לבעליהם העתידי, ובניתיים הם "כלי מתנה" ולא "כלי סעודה", ואפילו לא כלי אחסון (שהוא לאוכל שעתידי לאכול המאחסן, ולא אחר) אבל יש להודיע למקבלים, שהכלי טרם הוטבל (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל בקונטרס "קיצור הלכות טבילת כלים" סעיף י"א וכן הכריע יבדלח"ט הגר"א ונבצל שליט"א בספר "ירושלים במועדיה" הלכות פורים עמ' תי"ג וכן הורה הגר"נ קרליץ והגרשז"א זצ"ל). ויכול המקבל להשאיר את המאכלים בכלי עד שייאכלו. רק שלא יאכלם מן הכלי ולא יביאנו לשולחן האוכל, כי אז הפך לכלי סעודה. ולדעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א כלל לא תועיל טבילת הכלי על ידי השולח (שו"ת תשובות והנהגות א, תנ"ב). יש לציין, אוכל שהונח ואפילו בושל בכלי שאינו טבול - לא נאסר באכילה, אך אין לאוכלו מתוך הכלי (רמ"א יו"ד קכ, טז וערוך השולחן, י"ז עפ"י התוספות).

עיטוף משלוח המנות

משלוח מנות שכולו בכלי אחד - לדעת בן איש חי (שו"ת תורה לשמה, קפט' ופ' תצוה, טז) נחשב רק כ"מנה אחת" בלבד. (מפני ש"אגד כלי שמיה אגד" כגון בלובל ומיניו ובטנא של ביכורים) ואכן יש מוציאים את הבקבוק או אחד המוצרים ומוסרים אותו בידם השנייה. ויש שהכריעו שאם במשלוח שתי מיני דברים שונים לחלוטין, כגון בשר ועוגות - נחשבים כשתי מנות גם בכלי אחד עטוף (שו"ת שבט הלוי ג, צו אור לציון ד, נ"ט, ב וכן מסרו בשם הגרשז"א והגרי"ש זצ"ל).

הכנת משקה "לבסומי בפוריא"

משמעות דברי השו"ע (תרצה, ב) ושאר הפוסקים, שההתבסמות בפורים, לאו דווקא ביין, אלא בכל משקה משכר. אמנם ברש"י למגילה (דף ז ע"א) כתב: לבסומי "ביין" וברמב"ם מגילה (ב, טו) "ושותה יין עד שישתכר ויירדם בשכרותו", וכן כתבו הרוקח (רלז) והרדב"ז (א, תסב) כיון שכל הניסים נעשו על ידי משתה היין - יש להשתכר לכתחילה ביין. ואמנם, בשו"ת שבט הלוי (י, קז) שאם שותים מיץ ענבים, לא מקיימים מצות השתייה, שאינו משכר. ולמעשה, לצאת ידי הראשונים הנ"ל - ראוי לקבוע את עיקר השתייה ביין, ואפשרי להוסיף גם משקאות משכרים, בהכשרים מהודרים, לקיים "והשתייה כדת".

הכנת ה"תחפושות"

כמה טעמים נאמרו למנהג ההתחפשות בפורים: באליה רבה (תרצו) - "זכר למרדכי שיצא בלבוש מלכות". בספר "מנהג ישראל תורה" (תרצו) - "זכר לישועת פורים שהייתה נס מלובש ומחופש בדרך טבע". בשו"ת משנה הלכות (ג, ס) - "כיון שמחזרים על הפתחים לקבל מתנות לאביונים, וכדי שפושטי היד לא יתביישו, נהגו להתחפש". ב"מנהגי ירושון", (קג) - כיון "שבימי אחשוורוש נהפכה הרעה לטובה, לכן נהגו להסתיר הפנים במסווה, רמז לכתוב: "ואנכי הסתר אסתיר פני" (דברים לא, יח).

התחפשות אישה לאיש ולהיפך: ברמ"א (תרצ"ו, ח) "מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אישה ואישה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מתכוונים אלא לשמחה בעלמא" וראה משנ"ב בשם הב"ח שיש אוסרים, ועכ"פ צריך שיהא ניכר שהוא איש והיא אישה. וברשימות הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בשם החזון איש בראש ספר "אדר-פורים" להרה"ג צבי כהן זצ"ל שמשמעות דברי הב"ח שיש לבטל המנהג. ואמנם בספר "חוט שני" (שבת ד, עמ' רעט) מביא הגר"נ קרליץ זצ"ל מעשה באב שוננס לחזון איש בפורים עם בתו המחופשת לבן, עם מכנסיים, והחזו"א גער בו, שזה חוסר צניעות, ונתן לאביה מגבת, שיכסה את הבת עד שתגיע לביתה". בעניין זה, לבני ספרד יש להחמיר יותר, שהרי בשו"ע לא הביא להקל בזה בפורים, ואכן בשו"ת יחוה דעת (ה, נ) "אסור לנערים ללבוש בגדי נשים, וכן לנערות ללבוש בגדי גברים אף לשמחת פורים, שלא התירו לעבור על איסור תורה בשביל שמחת פורים". צביעת השיער לכהודים: אף שיש בצביעת שיער לאיש איסור "לא ילבש" אפשר להקל באופן שהצבע אינו מייפה אלא מכער (שו"ת משנת יוסף ח, יז). ועל כן, אפשר לצבוע בצבע ירוק או סגול (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל בספר "יבקשו מפיהו" ב, עמ' תסד) ואינו מעשה ייפוי הנשים (ראה שו"ת מהר"ם שיק יו"ד קעג).

תיקון התחפשות ביום פורים: אף במקום שנוהגים איסור מלאכה, כיון שהיא מלאכה לצורך פורים - מותר (תרומת הדשן, קיב). צריך לזכור! כל הרעשנים, האיפורים והתחפשות המשמיעים קולות או נדלקים בהם אורות, ובכלל זה, משלוחי מנות מוכנים, עטופים וממוענים למי יישלחו - כולם מוקצה בשבת. או מחמת גופם או מחמת חיסרון כיס, ויש להצניעם, ועכ"פ, להזהיר את הקטנים לקיים "זכור את אשר עשה לך עמלק" וגם "זכור את יום השבת לקדשו".

סעודה שלישית הנמשכת לליל פורים בפרזים

בשונה מסעודה שלישית הנמשכת לראש חודש (ראה מוצ"ש ויקהל) כתב המשנה ברורה (קפת, לג) "אכן במוצאי שבת לחנוכה ופורים אפילו אם גמר סעודתו בלילה, אינו מזכיר של חנוכה ופורים [על הניסים] רק של שבת לבד, כיון דבלאו הכי הזכרה מעין המאורע דחנוכה ופורים אינו אלא רשות, (כנ"ל בס' קפז, ד) וכ"כ מג"א ועוד הרבה אחרונים". ובמוקפים, ממילא אינם אומרים השנה "על הניסים" אלא בט"ו בלבד.

הנחיות מיוחדות ליושבים בערי הפרזים – המקיימים פורים ממוצאי שבת

א. מגילת אסתר אינה מוקצה בשבת, כשם שכל כתיבי הקודש אינם מוקצה (משנ"ב שח, כב), מכל מקום, כתבו חיי אדם (קנה, י) קיצור שו"ע (קמא, יז) וכף החיים (שח, מה): "אם חל פורים ביום א', אין להביא בשבת את המגילה לבית הכנסת, אפילו בעיר המתוקנת בעירובין, משום דהוי מכין משבת לחול". כמובן, אפשר להביא את המגילה בערב שבת, ואף בשבת "אם יביאנה מבעוד יום לבית הכנסת ומעיין בה שם קצת דרך לימוד, אז אינו נראה כל כך כהכנה" (שערי תשובה תרצג, א). אבל אסור להכניסה ולא להביאה לבית הכנסת [אפילו במקום שיש עירוב] - לפני צאת השבת. אלא אם כן, מתכוונים ללמוד בה קצת מבעוד יום. ועצם העיין במגילת אסתר בשבת, אפילו כדי להתכונן לקריאתה במוצאי שבת - מותר (שדי חמד פורים אס"ד דינים, ה).

ב. אין ללבוש בעוד שבת, תחפושות או בגדים המיוחדים לפורים, אלא לאחר צאת השבת, לאחר שמבדילים בתפילה, או שאומרים "ברוך המבדיל בין קודש לחול". ואין צריך לומר שאסור בעוד שבת, ללבוש תחפושות המשמיעות קולות או המאירות אורות. גם האומר "ברוך המבדיל וכו' לפני תפילת ערבית - צריך להבדיל בתפילה באמירת "אתה חוננתנו".

צריך לשים לב! ספק אם תחפושות או בגדים של פורים, הינם מוקצה, בדומה לבגדי קיץ בחורף או להיפך, וכן שמלת כלה בשבת שלפני החתונה, ואפילו כלי פסח בשבתות השנה, שהרי שם בגד וכלי עליהם, אף שמיועדים לשימוש מסוים - דעת מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל.

ג. נמשכה סעודה שלישית ללילה, אומרים בברכת המזון "רצה" אבל לא "על הניסים", אפילו אכלו פת בלילה. ומשמע שאין להימנע מלהמשיך ולאכול סעודת שבת, אף שהגיעה מחצית השעה שלקראת קריאת המגילה.

ד. לאחר קריאת המגילה בלילה, לפני "ואתה קדוש" מוסיפים "ויהי נועם" כבכל מוצאי שבת.

ה. קידוש לבנה: אם הציבור עדיין לא ברכו על הלבנה עד ליל פורים, יברכו מיד אחרי תפילת ערבית, לפני קריאת המגילה [שתדיר ואינו תדיר - תדיר קודם]. יחידים שעדיין לא ברכו על הלבנה, לא יקדימו קידוש לבנה לקריאת המגילה, כאשר יתכן ויאחרו מלשמוע את התחלת הקריאה. אבל אם לאחר סיום הקריאה, יעבור זמן קידושה - יברכו על הלבנה ואח"כ יקראו המגילה, אפילו ביחידות.

ו. הבדלה: אין לשכוח להבדיל על הכוס לאחר התפילה וקריאת המגילה. מי שבדעתו לקרוא את המגילה בביתו, עדיף שיבדיל קודם הקריאה כדי שלא יבוא לעשות מלאכה קודם הבדלה. יש שנהגו לברך על אבוקה "בורא מאורי האש" לפני קריאת המגילה בבית הכנסת, והעומד להוציא בני ביתו, יכוון שלא לצאת בברכה ששומע בבית הכנסת. בפרט לבני אשכנז, לדעת המשנ"ב, שאישה המבדילה לעצמה לא תברך ברכת "בורא מאורי האש".

ליל הפורים תשפ"ד

בכל העולם - מוצ"ש אור ליום ראשון י"ד אדר. בירושלים ובשאר מוקפים - אור ליום שני ט"ו אדר.

בפרזים, נשארים בבגדי שבת. ובמוקפים, אור לט"ו, לובשים בגדי שבת (ומרדכי יצא... בלבוש מלכות, ותלבש אסתר מלכות - כף החיים) בני ספרד פותחים ערבית באמירת פרק כ"ב מתהילים: "למנצח על אילת השחר" וגו'. יש שכתבו, שאין ראוי להתפלל תפילת עמידה בתחפושת (הגרי"ש אלישיב והגר"נ קרליץ זצ"ל). אמנם, דעת הגר"ש ווזנר זצ"ל, שכאשר מתפללים בכוונה, ואין מתעסקים בתחפושת - אין חובה להסירה.

"על הניסים"

בערבית שחרית ומנחה אומרים "על הניסים" - בימי מרדכי ואסתר וכו' בפרזים - רק ביום ראשון ובמוקפין - רק ביום שני. השוכח "על הניסים" אם נזכר עד בא"ה הטוב שמך וכו' חוזר ל"ועל הניסים". סיים הברכה - אינו חוזר. ואפשר לאומרו ב"אלקי נצור" בצורת בקשה: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים וכו'.. בימי מרדכי וכו'".

קריאת המגילה

חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולחזור ולקוראה ביום. מי שלא שמע או קרא בעצמו מגילה של לילה - אין לה תשלומין למחרת. ומי שאין באפשרותו לקרוא או לשמוע מגילה, אלא או בלילה או ביום - עדיף שישמע של יום. ספק אם תהיה לו אפשרות ביום - עדיף של לילה, שהיא מצווה וודאית.

זמן הקריאה

בלילה: מצאת הכוכבים השומע מקרא מגילה, דרך טלפון או רדיו (אפילו בשידור ישיר) - אינו יוצא ידי חובה (הליכות שלמה מועדים, ה, שכ"ט, חזון עובדיה פורים עמ' נו). ויש להימנע משמיעתה על ידי רמקול (שו"ת אגרות משה או"ח ב, קח. שו"ת מנחת שלמה א, ט שו"ת שבט הלוי ה, פ"ד ושו"ת אור לציון ב, ד).

"נשים חייבות במצות מקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס" (שולחן ערוך תרפ"ט) לרש"י ורשב"ם - הנס נעשה ע"י אסתר. לתוספות עפ"י הירושלמי - מפני שבכלל הגזרה: "טף ונשים...". אין לה ממי לשמוע - קוראת לעצמה או גם להוציא חברתה. ואזי, מברכת: בת ספרד - "על מקרא מגילה" ובת אשכנז - "לשמוע מקרא מגילה", ולכתחילה, אישה לא תקרא לקבוצת נשים (כל כבודה בת מלך פנימה) ובשעת הדחק קוראת אפילו לאיש (שאינו מסוגל ואין לו ממי לשמוע).

קטנים וקטנות בקריאת המגילה - מנהג טוב, להביא את הבנים והבנות משהגיעו לגיל שש, לשמוע מקרא מגילה (שו"ע תרפט, ו). "ועל כן, קוראים כל הציבור בקול, ארבע פסוקים, "איש יהודי וגו' "ומרדכי יצא וגו' "ליהודים וגו' ו"כי מרדכי וגו' - כדי לעורר הקטנים, לחנכם בפרסום הנס" (לבוש). קטנים ביותר, המרעישים, שכל ביאתם להכות את המן, טוב יותר שלא יביאום לביהכ"נ, ואין האב מקיים בזה מצות חינוך כלל" (משנ"ב סם). והוראת הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "מצות חינוך לשמיעת מגילה, אינה אלא, כשמסוגל לשמוע המגילה כולה". בן אפילו בגיל 11, עדיף שהוא ישמור על תינוק בבית ואימו תלך לבית הכנסת - (שו"ת חלקת יעקב א, קמד) כדאי לשמוע את הקריאה במקום שאין מרעישים בהכאת המן, משום, שכאשר לא שמעו מילה אחת - לא יצאו ואין קוראים אותה למפרע! כלומר חובה לשמוע כל המגילה כסדר, מתחילתה ועד סופה.

עצה: להחזיק ביד את נוסח המגילה וכשהחסירו שמיעת מילה או יותר, להשלימה בקריאה לעצמם מתוך הנוסח, ושוב להקשיב לקורא, כיון ש"שמעה מקצתה בעל-פה יצא ידי חובה". צריך שיאמר כל אדם אחרי שמיעת המגילה "ארור המן ברוך מרדכי וכו' וגם חרבוה זכור לטוב" - שו"ע (תרצ, טז) במקום שאין בנמצא מגילה כשרה, קוראים המגילה בלי ברכות מחומש, ואומרים הלל שלם בלא ברכה.

יום הפורים

בשחרית משכימים לבית הכנסת (משנ"ב תרצג, ו). הנץ החמה. קוראים לשלשה בפרשת בשלח "ויבא עמלק וגו' ", (שמות יז, ח-טז). ואין לחלוץ התפילין עד לאחר קריאת המגילה, אלא אם כן, חוששים לגוף שאינו נקי (משנ"ב תרצ"ג, ו) שדרשו חז"ל "ויקר" - אלו תפילין. וכתב בן איש חי (א תצוה, ט) שכשקוראים "ויקר" ישים ידו על התפילין וינשק.

משלוח מנות

שולחן ערוך (תרצ"ה, ד): "חייב אדם לשלוח לחברו, שתי מנות בשר או שאר מיני אוכלים" והמקור במגילה: "ומשלוח מנות איש לרעהו" - שתי מנות לאחד. ושני טעמים למצווה: א. להרבות בדרך כבוד לסעודת חברו, שלא יחסר לאף משפחה לשמוח בשפע ובהרווחה (תרומת הדשן קי"א) ולא חילקו בין משלוח לעניים לבין עשירים, שיש להם רב - כדי שלא לבייש את מי שאין לו, כששולחים רק אליו (שו"ת חת"ס א"ח קצ"ו). ב. להראות חיבה ורעות לתקן מה שאמר המן הרשע "ישנו עם מפוזר ומפורד" (מנות הלוי לר"ש אלקבץ פ"ט) ולכן הוסיף השו"ע: "וכל המרבה לשלוח לרעהו, משובח" ולפי טעם זה, צריך שיידע המקבל מי השולח (שו"ת כתב סופר א"ח קמא). והרב מבריסק זצ"ל נהג לבדוק את התכולה של המשלוח, להתרשם, ולהרגיש את האהבה והרעות למשלח המשלוח (תשובות והנהגות פורים, עמ' יא).

השולח והמקבל

כל איש ואישה וכן קטן וקטנה מגיל 6-7 - חייבים במשלוח מנות שכולם היו באותו הנס וצריכים לשמוח ולשמח - "קיימו וקיבלו עליהם היהודים" וגם נשים וקטנים בכלל - (משנ"ב ופמ"ג סם). והחינוך לקטנים, שנותנים להם מנות שישלחו לחבריהם וחברותיהן (חנוך לנער להגר"י בלוי זצ"ל פורים, כז, הערה ז). וכתב לי מו"ר הגר"ש ז"א איערבך זצ"ל "וטוב שיאמר הבעל לאשתו וכן לבתו משהגיע לחינוך והיא סמוכה על שולחנה, שהוא נותן גם עבורם, ועל כל פנים ייתן להם רשות לתת מן הבית, וזה כמשלוח שלהן" ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל: טוב שהאישה וכן הבת יעשו קנין במשלוח ששולחים עבורם מהבית (יבקשו מפיהו פורים א, כ).

גדול השולח לקטן - לא יצא, שנאמר: "איש לרעהו" (שו"ת שאילת יעבץ א, ק"כ וכה"ח תרצד, יב). אין מלבד קטן למי לשלוח, אפשר לסמוך על דעת ערוה"ש ודעת הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שיוצאים בשליחה לקטן אף לכתחילה. המצווה, לכתחילה, שישלח המשלוח על ידי מי שאצלו היום פורים, ושיגיע המשלוח בפורים למי שאצלו באותו יום הפורים. על כן השולח משכונת מאה שערים לשכונת רמות לנוהג שם ב"ד וכן להיפך (בין ב"ד בין בט"ו) - לא יצא ידי חובה, ואין צריך לומר, מירושלים לטלז סטון, ביתר, מעלה אדומים וכדומה, שאין זה משלוח מנות אלא מתנה חמודה בעלמא. השולח למי שכבר שיכור: אם לא תפוג שכרותו עד לפני השקיעה - לא יצא ידי חובתו. ושיכור ששלח לשיכור: אין צריך לומר שלא יצא.

אבלים במצוות הפורים

אבל ר"ל על פטירת קרובו - חייב במשלוח אחד (לא יין ומענדים), אפילו בתוך שבעה (שו"ע תרצו, ו משנ"ב ובא"ח (א תצווה, יח). ולדעת הרמ"א אין שולחים לאבל על אביו או אימו, כל י"ב חודש (שזה כ"שאיילת שלום" שאסורה כל י"ב חודש, שלא שואלים אבל: "מה שלומך"). ולשאר קרובים עד ה"שלושים" ואם שלחו לו - מקבל, כשם שכשכבר שואלים לשלומו, משיב שלום (שו"ת שבט הלוי י, קז) רוצים בכל זאת לשלוח לאבל (נוקק) - שולחים רק מוצרי יסוד לא ממתקים או יין. כמו כן, רוצה אישה לשלוח לאשת האבל ולא לאבל עצמו - מותרת (שו"ת שבט הקהתי א, שכו) אף שהסיבה לקשר, הוא האבל עצמו (דעת הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בתורת המועדים יב, ב). בן ובת שולחים לאביהם או לאימם האבלים, שזה כפריעת חוב להכרת טובה (שבט הקהתי, שם). ומטעם זה, שולחים לרבו או למלמד מעטפה כנהוג, אבל לא מאכלים, שזה כפריעת חוב והכרת טובה (שו"ת דברי מלכאל ה, רלז) אבל ר"ל, אסור להשתתף בסעודת פורים מחוץ לביתו, ויש להקל להתארח אצל ילדיו, כשאינן משמיעים זמר.

מתנות לאביונים

נותנים שתי מתנות לשני אביונים נפרדים, פגש זוג אביונים בעל ואשתו ונתן בנפרד לבעל ולאשה - יצא ידי חובה (ש"ת בנין עולם). נותנים גם עבור האישה וילדים שהגיעו לחינוך. מי נקרא אביון, לדעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א היינו - המתקשה בפרנסתו השוטפת ואינו מתבייש לבקש עזרה מאחרים ד"לא כסיף למיתבע" [אינו מתבייש לבקש] ובכלל זה, כל מי שלמרות הכנסותיו, "אינו גומר את החודש" או מי שיש לו הרבה חובות, כגון להשיא את ילדיו (דעת הגר"ש אלישיב הגר"נ קרליץ והגר"ח קנייבסקי זצ"ל).

סכום הנתינה בזמננו: לדעת המשנ"ב עפ"י הריטב"א יוצאים ידי חובה בנתינת פרוטה ומעלה. ובשערי תשובה, שם: "מתנה חשובה" והיינו, לדעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (עלון "מים חיים" 70 לגר"א דינר שליט"א) שיעור סעודה קלה שנהנים ממנה (כגון לחמנייה ושוקו וכדומה) בערך בסכום של 10 ₪ לכל אביון. הלכה למעשה: כתבו הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני ב, עמ' יג והגר"ח קנייבסקי זצ"ל ש"מספיק לתת כמו שכתוב במשנ"ב, כל סכום שהוא יותר מפרוטה". אמנם, לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (אגרת הפורים ד, ו): הידור לתת לכל אביון שיעור סעודה - כ-50 שקלים. "שיעור מתנה חשובה שמשמחת את הלב". וזהו הידור, ואינה חובה מעיקר קיום המצוה.

הערה: אין נותנים מתנות לאביונים מכסף מעשר - היינו, הסכום הבסיסי לקיום המצווה 10 אג'. ואף לא משלוח מנות [המשלוח הראשון - 2 מנות לאחד] ואף לא "זכר למחצית השקל" מכספי מעשר. ומוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ומשלוח מנות לרעיו שאין שמחה גדולה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות (רמב"ם הלכות מגילה פרק ה).

גדר "עד דלא ידע"

ב"יד אפרים" (להגרא"ז מרגליות) על גליון השו"ע: "גילו לי בחזיון הלילה, דעד דלא ידע, היינו, עד, ולא עד בכלל". ובמהרש"א לב"מ (דף כג ע"ב) על דברי הגמ' "בתלת מילי עבידי רבנן דמשני במיליהו וכו'" "בפוריא", דחייב אדם לבסומי וכו' ועל זה אמרו, עבידי רבנן דמשנין לומר, שלא ידע [בין ארור המן לברוך מרדכי] גם אם הוא אינו מבוסס כל כך, ויודע". ובנימוקי יוסף למגילה (דף ז ע"ב) בדומה למהרש"א: "לא שישתגע בשכרותו, ויימשך אחר שחוק וקלות ראש וניבול פה, שזה לא ייקרא שמחה אלא הוללות וסכלות, ולא תיקנו נביאים ראשונים, אלא לומר דברי בדיחותא עד שיסברו אינשי שלא ידע בין ארור וכו'" נשים - אף שחייבות בכל מצוות היום, אינן חייבות במצות לבסומי, שאין דרך נשים בשכרות, ואדרבה, להן, איסור הוא (ש"ת מועדים וזמנים קצ). השתכרות בפורים בניגוד לרצון ההורים פסק מרן הגר"ש ז"א איוערבך זצ"ל (הליכות שלמה יט, כה), שעדיף לקיים רצונם, ולצאת בשתיית יתר מכפי מידתו ושינה (כרמ"א תרצה, ב). אמנם, תלמיד חבר למרן הגר"א נבנצל שליט"א ענה: "יעשה שלא ידעו ההורים", אא"כ בסכנה לבריאות.

"ויקרא אל משה" (א, א)	"ויקרא אל משה" (א, א)
<p>לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו. (רש"י).</p> <p>שואל רבי יוסף מאיר מספינקא - למה היה צריך לקרוא לו מחדש כל פעם לחוד?</p> <p>וביאר, החוזה מלובלין היה רגיל לומר: אפילו מלאך או שרף אומר לי צדיק אתה, אינני מאמין לו, לפי שאני מיטיב ממנו להכיר את עצמי, מי ומה אני.</p> <p>ולא עוד אלא אפילו הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו אומר לי שאני צדיק, הריני מאמין לו רק לרגע, אותו רגע שאומר כפי שאומר, אך כעבור רגע ברור לי שכבר קלקלתי.</p> <p>ואף משה רבינו כן, העניו מכל אדם: כיון שקרא לו ה', האמין בכל לבו כי רק ברגע זה היה כדאי, ואילו ברגע שלאחריו יקרא ה' לא לו, כי שוב אינו כדאי, ואם מוסיף הדיבור ונמשך - פשוט שמכוון למישהו אחר... מטעם זה היה צורך לקרוא לו מחדש לפני כל דיבור.</p>	<p>ה"אלף" שב"ויקרא" קטנה, כותב ה"כלי יקר" שהדבר בא ללמד אותנו, שכמו שהאלף היא ראש לאותיות, כך פרשת ויקרא היא הפרשה הראשונה שהקטנים מתחילים ללמוד.</p> <p>הש"ך (יור"ד סי' רמב) כתב בשם ה"כל בו", "כשאדם מכניס בנו לתלמוד תורה, כותבים לו האותיות על קלף או על לוח, ומרחיצים אותו, ומלבישים אותו בגדים נקיים, ולשים לו חלות בדבש וחלב, ומביאים לו פירות ומיני דגנים, ומוסרים אותו לתלמיד חכם להוליכו לבית הספר. וכשמתחיל ללמוד תורה, מתחילים לו בספר ויקרא, שכן אמרו חז"ל, מתחילים לתינוקות בספר ויקרא לפי שאמר הקב"ה, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים, ומעלה אני עליהם כאילו הקרבתם לפני קרבן".</p> <p>וה"פרדס יוסף" מסביר, למה התינוקות מתחילים מספר ויקרא. כדי שהם יבינו שצריך להקריב קרבנות למען היהדות, צריך מסירות נפש בשביל היהדות. גם ההורים צריכים להבין, שלא פעם צריך להתאמץ מאוד בשביל חינוך הילדים.</p> <p>סיפר רבי מאיר שפירא מלובלין (הובא בעלון "אש דת"), כשהיה ילד, התעורר באמצע הלילה לקול בכייתיה של אמו. ניגש הילד למטבח, וראה את אמו בוכה. לתמיהתו למה היא בוכה? ענתה לו, שהם שילמו שלוש מאות רובל למלמד שיבוא ללמד את מאיר הקטן חצי שנה, "אולי" בכתה אמה "שלוש מאות רובל זה לא מספיק", והראיה, שהמלמד לא בא היום למרות שהיה צריך להגיע, "אבל שלוש מאות רובל זה הרבה כסף עבורנו ואין לנו לשלם יותר". מאיר הקטן ניחם את אמו, "אם הוא לא בא היום, יתכן שהוא יבוא מחר". ענתה לו אמו, "ומה עם היום שהתבזבז?" הבין מאיר הקטן, שיום אחד ללא לימוד תורה מספיק בכדי לגרום לאמו לבכות, ומאז הבין איך צריך ללמוד.</p> <p>ולפי"ז הסביר מה שכתוב "היזהרו בני עניים שמהם תצא תורה", מכיוון שלהורים העניים קשה לשלם שכר לימוד, והם עושים זאת במסירות נפש תוך ויתור על דברים אחרים, לכן יוצאים להם ילדים טובים, כי הילדים מבינים את החשיבות של לימוד התורה וכמה יש להשקיע.</p>

דין העיר עזה לעניין מקרא מגילה ודיני הפורים חייל המשרת בעזה האם חייב לקרוא את המגילה גם בי"ד וגם בט"ו. לפנינו כמה ספקות:

א. ספק היכן הייתה עזה העתיקה. ב. ספק אם הייתה מוקפת חומה ואע"פ שעיר ששימשה כאחת מסרני פלישתים מסתמא הייתה מוקפת חומה, אך הדבר תלוי היכן הייתה העיר? אם סמוכה לים, יכול להיות שימה חומתה וכמו שהסתפקה הגמ' לגבי טבריה. ואם הייתה רחוקה מהים יתכן שהייתה מוקפת חומה. ג. הערים המסופקות קוראים רק בהן ולא ב"סמוך ונראה". ולכן אע"פ שעזה היא עיר גדולה מאד וצפופה מאד אין להחשיב את כולה כעיר אחת לעניין זה. ד. אין בה ישוב יהודי. החיילים דרים בה זמנית לצורך מילוי תפקידם ומתחלפים לפי הצורך. ועיר של עכו"ם ספק אם קורין בה בט"ו.

והתשובה לכך: אע"פ שהקהילה היהודית שהייתה בעזה (עד מאורעות תרצ"ו) נהגה לקרוא גם בט"ו מספק, אך קהילה זו הייתה קהילה קבועה והמשיכה את הרצף היישובי של קהילת עזה מקדמת דנא ולכן נהגה גם לקרוא בט"ו מספק. כשם שהמשיכו לקרוא בט"ו בירושלים שבין החומות, לאחר שיבת ישראל לתוכה בחסדי ה' בתשכ"ז. אך החיילים המשרתים בעזה אינם קהילה קבועה, והם באו לעזה לאחר נתק של כמה עשרות שנים לאחר שהקהילה הקבועה חרבה, אין הם משועבדים למנהגי הקהילה היהודית שהייתה במקום (עי' משנ"ב תסח ס"ד ביאור הלכה ד"ה וחומרי וכו' וש"ת הר צבי א"ח ב, קלא). ולכן נראה שאין מקום לחייבם לקרוא מגילה גם בט"ו מספק.

איך משמחים את הקב"ה?

כתב הרמב"ם: "מוטב לאדם להרבות כמיטב יכולתו במתנות לאביונים, יותר מלהרבות בסעודת פורים, ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אצל הקב"ה, כאדם המשמח לב עניים, תומים ואלמנות. שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה, כמו שנאמר (ישעיה נז, טו): מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֵּן וְאֶת דְּכָא וְשִׁפְלָ רִוַח, לְהַחֲיֹת רִוַח שְׁפִלִים וְלְהַחֲיֹת לֵב נְדָכָאִים".

כתב רבי יצחק לוי מברדיטשוב (זכה לכינוי סגנון של ישראל) בספרו "קדושת לוי" (קדושה ראשונה): "בעת קריאת המגילה מתנוצץ ומאיר באיש הישראל הקורא המגילה, החיות והשכליות ואהבה ויראה לשמו יתברך ברוך הוא... ולכן בעת שישאל קוראים המגילה אזי מזדככין הגשמיות של הקורא... ומי שקראה בכונה - אחר קריאתה נתמלא הנפש שמחה, ורצונה לקיים מצוות התורה ושלא לעבור על שם"ה מצות לא תעשה... לכן אמרו בזוהר הקדוש: יום כפורים הוא כמו פורים! כלומר שהארת יום כפורים הוא כפורים, עבור שביום כיפור מה שחלף ועבר אין, מעתה הוא מטוהר... כך כפורים - מה שחלף ועבר אין, ומעתה מקבלים עלינו עול תורה ומצוות יתברך שמו... לכן יתלהב האדם בקריאת המגילה, ובשמעו יכין את עצמו לקבל עליו מאותו יום עול תורה ומצוות, ויתחדש כנשר נעוריו, וישמח בעול קבלת תורה! ויכוון שבכל דיבור שיוצא מקריאת מגילה נברא הארה, וכל דיבור שיוצא נברא מלאך אחד! מה מאד יתלהב האדם כשיעלה במחשבתו שמכל דיבור ודבור שמח הבורא בו, ונברא מלאך! מה מאוד יתלהב האדם... והשם יתברך שמח בקריאת מגילה של בני ישראל... וישמח האל אותנו בשמחתו כמו שנאמר "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", אמן סלה!"

הכנות לקראת קיום מצוות ומנהגי הפורים תשפ"ד כהלכתם

השנה שפורים יוצא במוצש"ק בפרזים שמן הסתם אופים מאפים לפורים וגם חלות לשבת קודש יש לזכור, שאין מצטרפות זו לזו עיסה לחלות (המוציא) עם עיסה לאזני המן או כל עוגיות (מזונות). כשם שאין מצטרף בצק מתוק עם מלוח. בצק שחלקו להתמלא בגבינה - וחלקו לפרווה. בצק מקמח רגיל - עם בצק מקמח מלא - כשחלק מבני הבית מקפידים ואינם אוכלים קמח שאינו מלא. (ראה פסקי חלה להרשב"א (שער שני ג), חזון איש (י"ד קצח, ג) והמקור במשנה שאם בחלק מהעיסה כרכום ובחלק לא, ומקפידים שלא תגענה זו בזו - אינן מצטרפות זו לזו לעניין "צירוף סל" להפרשת חלה).

לקום מוקדם

משיאיר השחר קודם יום הפורים

בספר 'סגולות ישראל' מובא כי סגולה להשכים בבוקר הפורים ולהרבות בתפילה ובבקשה לפני השם יתברך על כל דבר בני, חיי ומזוני, והן על שאר דברים, ועל כל קרוביו, כי באותו יום "עת רצון מאוד, וכל העולמות המה בשמחה וברצון".

ה'פלא יועץ' כותב בערך 'פורים' כי "ביום הפורים חביבה אף תפילת היחיד לפני הקדוש ברוך הוא והיא מתקבלת". ראוי לקום מוקדם בבוקר יום הפורים. על ידי הקימה בזריזות וההשכמה לתפילה יכולה אדם לעקור את כוחו של עמלק. ובכלל, זמן התפילה שבשעת הבוקר בעת זריחת החמה, הוא זמן שיוצא המלאך רפאל אשר כל מיני הרפואה בידו, ולכן הוא עת תפילה. וגם אמרו רבותינו שתפילה שמתפלל האדם בבוקר - אין מעיינים עליו אם הוא ראוי שתתקבל, אלא היא תמיד מתקבלת. בשל כך יש להשכים ולהרבות בתפילה ובבקשה על כל דבר ועניין, כי זו עת רצון ושמחה בכל העולמות.

קריאת תהילים קודם שיאיר היום

רבים נוהגים לומר כל ספר התהילים באשמורת הבוקר בפורים, וזהו כי הוא עת רצון כעין יוהכ"פ וכו"ל, ולפחות לגמור תהילים של אותו יום, וכמו שהביא בספר הקדמון "נוהג כצאן יוסף" (פרנקפורט תעח): "בשחרית הולכים לביהכ"ס קצת קודם שיאיר היום כדי שיסיימו תהילים של אותו יום עד הנוץ החמה ויתפללו... וכך לחבר בין חושך הלילה לאור היום החדש. כדאי לסיים את כל ספר התהילים עד זריחת החמה, כי זוהי שעת רצון גדולה ועצומה בשמים לבקשת בקשות ואף ביטול גזרות!

"הכסף נתון לך" (ח, א)

הכסף ביגמטריה מאה שישים וחמש, העץ גם ביגמטריה מאה שישים וחמש, אחשוורוש רמז להמן בדבריו ש"הכסף נתון לך" רמז לו שלבסוף הוא "יתלה על העץ".

הקדמה לספר ויקרא

כשמתבוננים בסדר הקרבנות שבחומש ויקרא – "תורת כהנים" רואים אנו שהתורה הקדימה את הקרבנות המובאות על ידי היחיד ככפרה על חטאיו ואת הקרבנות המובאות ע"י היחיד כדורון והודאה לבוראו כשלמים ותודה, ורק לאחמ"כ התורה מצווה על קרבנות המובאות ע"י הציבור כולו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם.

והטעם, שהתורה באה ללמדנו כי האדם יכול להקריב קרבנות רבים ולהתפלל כל היום כולו, אך אלו לא יועילו אם לא יתנתק מעוונותיו ויכפר על חטאיו הקודמים. אך צריך להבין את מהות הבאת הקרבנות ושחיטתם והקרבנות על גבי המזבח, וכתב הרמב"ן (ויקרא א, ט) "כדי שיחשוב כי חטא לאלוקיו בגופו ובנפשו, וראוי היה שיישפך דמו ויישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה".

ויש להקשות הרי הקרבנות מובאות על עבירות שעבר האדם בשוגג, שלא ידע שהדבר אסור או באיסורי שבת שלא ידע שהיום הוא שבת, ואילו על עבירות שעבר במזיד לא יועילו הקרבנות, וא"כ מדוע על עבירות שעבר בשוגג לא די בידיעת החטא ובחרטה על מעשיו, והחלטה שמכאן ולהבא לא ישנה בחטאו, ומדוע חייבה התורה הבאת קרבן.

הרב וואלך בספרו מעיין השבוע עונה על כך במעשה שהיה ברוסיה, (מופיע בהגדת "מעשה רב") המלכות הרשעה ברוסיה, זימנה אסיפת רבנים, בראשות רבי צבי רבינוביץ זצ"ל רבה של קובנה. בעידוד השלטונות הופיע בפניהם אחד מראשי המשכילים, רודפי הדת, ותבע שהרבנים יורו לבטל את מצות החליצה "שאינה תואמת לרוח הזמן" כדבריו. ענה לו הרב: נושא זה אינו בסמכות ועידה זו, בפטרבורג מתקיימת עתה ועידת הרופאים, עליך לפנות אליהם בהצעתך. נבוכ המשכיל, מה ענין החליצה לחכמת הרפואה? הסביר הרב בנועם לשונו, מצוה זו באה בעקבות פטירת הבעל ללא בנים, אם יוכלו רופאי רוסיה לבטל את המוות, שוב לא יהיה צורך בחליצה, אבל אי אפשר לבטל את המוות! קרא המשכיל, "גם את החליצה אי אפשר לבטל". ענה הרב בשלווה "חוקי" התורה מציאות הם, כמציאות החיים והמוות, לפני המשכיל חפו...

יסוד זה, עיקרון בסיסי זה, ביקש הבורא יתברך להנחילנו בתחילת ספר הקרבנות. אילו היו חוקי התורה גזירת המלך גרידא, היתה מועילה התנצלות לחוטא בשגגה, כי לא ידע ולא התכוון ולא היה כאן מרד מכוון. אבל כאשר המציאות הושתתה על אדני התורה - "הסתכל בתורה וברא את העולם", אזי גם העובר בשגגה פוגם בנפשו ובעולם, כשם שהמושיט יד לאש נכוה גם אם לא ידע והתכוון, והנופל נחבל גם אם שגג ומעד. אשרינו מה טוב חלקינו, שהבורא יתברך הנחנו בדרך הטובה והזהירנו מפני מכשולים הרי אסון, ואם שגגנו ומעדנו, וזקוקים אנו לכפרה הורנו הקב"ה בטובו דרך תשובה.

– פיוט לפורים –

סימן: יוסף שלום.

פּוֹרִים פּוֹרִים פּוֹרִים לָנוּ. בְּרוּךְ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ:

יִתְרוֹמַם שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, הַנּוֹקֵם אֶת נַקְמָתְנוּ, מֵעַמְלֵךְ

רֹאשׁ צָרֵינוּ, כִּי בְרַפְיֵידִים נִלְחַם לָנוּ: פּוֹרִים

וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְנוּ, גּוֹלִים בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵינוּ, לֹא

עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ, לְהַפֵּר בְּרִיתוֹ אִתָּנוּ: פּוֹרִים

סִתֵּר הָיִיתָ לְרֹאשׁ, אֶל מְלֶכֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ, בְּיַמֵּי

הַמְלָךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ, יְהוָה הוּא מְשַׁבֵּב לָנוּ: פּוֹרִים

פִּתְשָׁנוּ הַנְּשִׁתָּנוּ, לְהַכְרִית אֶת עַם לֹא אֱלֹמוֹ, בְּעֶצֶת

הַצּוֹרֵר הָמוֹ, אֲזַי חַיִּים בְּלָעוֹנוּ: פּוֹרִים

שָׁלַח רְצִים דְּחוֹפִים, אֶל שְׁבַע מַאָּה וְעֶשְׂרִים,

לְהַשְׁמִיד כָּל - הַיְּהוּדִים, לוֹלִי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ: פּוֹרִים

לְבַשׁ נָקֵם וְלִי חֶסֶה, עַל יַד יְמִינִי וְהִדְּסָה, זָמַר חֲדָשׁ

אֱלֹו אֲשָׂא, עַד הִנֵּה ה' עֲזָרָנוּ: פּוֹרִים

וַיּוֹצִיאֵנוּ לְרוֹחָה, וַיִּמְגָּנוּ וַאֲנַחָה, לְיְהוּדִים הָיְתָה

שְׁמִחָה, וְאוֹר יָקָר זָרַח לָנוּ: פּוֹרִים

מִלֵּאוּ גְבִיעֵכֶם יַיִן, וְשִׁלְחוּ מְנוֹת לְאֵינוֹ, וְנִרְאָה עֵינֵינוּ

בְּעֵינֵינוּ, בְּשׂוֹב ה' אִתָּנוּ: פּוֹרִים

שירים לפורים

אם על המלך טוב ינתן לי נפשי בשאלתי,

אם מצאתי חן בעיניך המלך ינתן לי נפשי בשאלתי.

ומדרכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ועטרת זהב.

והעיד שושן צהלה ושמחה. ליהודים היתה אודה ושמחה וששן ויקר.

ונחפך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם.

ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך, ותפל לפני רגליו ותכבד ותתחנן לו

אלי אלי למה עזבתני.

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים והיה בהניח ה'

אלקיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה

לדשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

חיב אנש לבסומי בפודיא, עד דלא ידע.

ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו.

ליהודים ליהודים היתה אודה ושמחה וששן ויקר

כן תהיה לנו אודה ושמחה וששן ויקר.

משנכנס אדר מרבם בשמחה.

שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי תשועתם היית

לנצח ותקוותם בכל דוד ודוד. להודיע שכל קניד לא יבושו ולא יקלמו

לנצח כל החוסים בך ארוד המן אשר בקש לאבדי ברוך מרדכי היהודי

ארודה זרש אשת מפחידי ברוכה אסתר בעדי ארורים כל הרשעים

ברוכים כל הצדיקים וגם חרבונה זכור לטוב.

”על כל קרבנך תקריב מלח” (ב, יג)

במה זכה המלח שישתמשו בו בקרבנות שמקריבים לפני ה', מצאנו בזה טעמים רבים.

- א. העולם כולו שלישי מדבר שלישי ושוב ושלישי מים, עמד הים לפני הקב"ה ואמר לפניו, רבש"ע, במדבר ניתנה תורה, בישוב נבנה בית המקדש, אני מה תהא עלי? אמר לו, עתידין ישראל שיקריבו מלח על גבי המזבח. (אוצר המדרשים).
- ב. כשעברו ישראל את ים סוף שמימיו מלוחים, אמר הים לפני הקב"ה, הלא אינך מקפח שכר כל בריה, מה שכרי? אמר לו הקב"ה, שלא יהיה שום קרבן נקרב בלעדך. (שם).
- ג. מדרך העולם, כאשר מגישים הבשר לפני המלך, מטעמים אותו במלח, וכך יאה לעשות בזמן שמקריבים הקרבן לפני מלכו של עולם. (רבינו בחיי).
- ד. הגויים היו עובדים למאדים, ולכן היו מקפידים שהדם לא ילך לאיבוד, וכנגד זה ציוותה התורה שלא לעשות כך, אלא אדרבה, למלוח הבשר במלח, כדי להפריש הדם מן הבשר. (רמב"ם).
- ה. ידוע שבכל דבר ודבר בבריאה יש צד רוחני, שבלעדיו אין קיום. וכשאדם מקריב קרבן, נפרד ונעתק החלק הרוחני ושב למקורו, ואילו החלק הגשמי נשרף על גבי המזבח, ועל ידי כך נתקן החלק הגשמי עצמו. הבריאה הגשמית נחלקה לארבעה, מדבר, חי, צומח ודומם. בהקרבנות הקרבן נתקן החלק הגשמי על ארבעת אופניו: הקרבן עצמו הוא ה"חי". המנחה, הנסכים ועצי המערכה הם ה"צומח". הכהן המקריב את הקרבן הוא ה"מדבר". לכן ציוותה התורה "על כל קרבנך תקריב מלח", וזהו ה"דומם". (רבי דוד טעביל בספרו "בית דוד").
- ו. באה התורה להשמיענו, שלא יפול אדם לידי ייאוש ויאמר: כיון שחטאתי, שוב אין לי תקנה, אלא כשם שמלח קיים לעולם, כך כפרה קיימת לעולם. ("פענח רזא").
- ז. ה' יתברך כרת ברית עם המלח, כי כל מהות המלח היא רק לתת טעם באחרים, ולכדו אינו ערב לחיך. וזו גם עיקר עבודתנו בעולם הזה, שיתן כל אחד משלו לאחר, ולהיטיב לזולתו ללא טובת הנאה. (רבי ישראל מטשורטקוב ישמח ישראל, ט"ו בשבט תרפ"ד)
- ח. למלח יש מעלה מיוחדת שלא קיימת בשאר המאכלים - לעולם אינו מתקלקל או מסריח בגלל חום או קור. ונראה שהסיבה לכך היא, משום שכל יצור שברא הקב"ה, פועל רק לטובתו. לא כן המלח, שבעצמו אינו ראוי לכלום, וכל מגמתו היא רק לתקן מאכלים אחרים, וכן להועיל להם שלא יסריחו וירקיבו. (רבי ישראל מטשורטקוב - ילקוט מאיש לרעהו)

סגולות לפורים

מקובל מתלמידי הבעש"ט שבפורים כל העולמות המה בשמחה וברצון, ויש הארה גדולה מיום רגיל, לכן יבקש האדם על כל עניניו בני חיי ומזוני, ויש שעת רצון גדולה בשמים, ורמזו בזה את מאמר חז"ל: כל הפושט יד (היינו כל המבקש), נותנין לו כל מה שמבקש, וכתב הרב פלא יועץ שכל המתפלל בפורים תפילות בוקעת רקיעים. ויש תפילה מתוקנת לרבינו יוסף חיים בעל הבן איש חי בספרו לשון חכמים (ח"א סימן מ), לאומרה לאחר קיום מצוות הפורים. קריאת המגילה בדקדוק, היא סגולה נפלאה לפרנסה "על מקרא מגילה", עולה בדיוק שמות הקודש של הפרנסה. כתב בדרשות החת"ס קבלתי מרבי שקיבל מהגאון בעל שם יעקב, שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן העולם הבא. כתב הגאון רבי צבי הירש מזידיקוב כל השותה ושמח בפורים כאילו התענה משבת לשבת "וליהודים היתה (ותהיה) אורה ושמחה וששון ויקר" - כן תהיה לנו.

"ויאמר המלך מי בחצר" (ו, ד)

מפני מה הפסיק אחשוורוש ושאל "מי בחצר". אלא מבאר האלשיך הקדוש, שכיון ששמע את מעשה מרדכי, כעס אחשוורוש, איך יתכן שאחרי שמרדכי עשה לי טובה גדולה כל כך, לא גמלו האיש אשר על החצר דבר. ובזה שאלם מי הוא הממונה על החצר, שאמור לשלם שכר טוב למטיבים אתי. ענו לו משרתיו כי המן הוא הממונה על החצר, והוא זה שלא גמל למרדכי כל טוב. לכן פרק המלך את כעסו הרב על המן.

קריאת המגילה

בחורים נכנסו לשלוח מנות בביתו של רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, הוא רצה לשמחם והניח חידה פשטנית: יש לפניכם שני בעלי קריאה, היודעים היטב לקרוא את המגילה בדקדוקיה, את אחד מהם צריך לשלוח לקרוא בירושלים ואת השני בבני ברק. את אחד מהם קורא איטי והשני מהיר קצת. נשאלת השאלה את מי מהם יש לשלוח לקרוא בירושלים ואת מי בבני ברק, את האיטי או את המהיר? הם לא ידעו להשיב, והוא השיב, כדרכו: לכאורה את האיטי לשלוח לירושלים ואת המהיר לבבני ברק, בליל פורים שהקהל עדיין בתענית עדיף המהיר על פני האיטי... לא להכביד על התענית.

"ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה" (ב, א)

מי דרכו להתנדב מנחה - עני. (רש"י)
הגמ' במנחות (דף קי ע"א) אומרת, אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין ליבו לשמים. כותב ה"שער בת רבים", העני מביא מנחה קטנה וצנועה, בוודאי כל כוונתו לשם שמים ולא כדי להתפאר, כי במה נחשב הוא. אבל העשיר המביא פר לקרבן, ויכול להתגאות בקרבנו המרובה, היה מקום לומר שקרבנו לא יתקבל לרצון, כי כוונתו להתגדר ולהתפאר. לפיכך אמרו חז"ל "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים", שלא יעלה בדעתך שרק קרבנו של "אחד הממעיט" נרצה לפני ה', אלא השמיעו לנו חז"ל שגם קרבנו של "אחד המרבה" יכול להיות לרצון לפני ה' ובלבד שיכוון ליבו לשמים."

המרכז הרוחני נוה אורות בית הכנסת "מצפה שמואל"
רחוב ערוגות 19 נוה מנחם, גבעת זאב

לוח זמנים לתפילות וקריאת המגילה לפורים תשפ"ד

ליל פורים דפרזים בגבעת זאב

זמן צאת השבת במוצאי שבת ויקרא בשעה 18:28 (ר"ת 19:05)
תפילת ערבית במוצאי שבת בשעה 19:00
קריאת המגילה במוצאי שבת - ליל פורים בשעה 19:15

יום פורים יום ראשון י"ד אדר ב' תשפ"ד

תפילת שחרית: קורבנות בשעה 06:15 הודו בשעה 06:30
קריאת המגילה ביום פורים בבוקר בשעה 07:00
קריאת המגילה לנשים ביום פורים בבוקר בשעה 09:30
תפילת מנחה גדולה בשעה 13:00
תפילת מנחה קטנה בשעה 17:15
תפילת ערבית במוצאי פורים בשעה 18:05

בברכת פורים שמח!

"ליהודים היתה (ותיהיה) אודה ושמחה וששון ויקר"ן בן תהיה לנו.

בליל פורים יבוא לבית הכנסת בבגדים נאים של יום טוב, לכבוד היום הקדוש והחשוב הזה, ולא כאותם הבאים עם בגדי חול. וכבר הפליגו חז"ל בשבח יום פורים, עד שאמרו שיום הכיפורים מעלתו כיום פורים. (עיין תיקוני הזהר דף נו ע"ב) השנה פורים דפרזים במוצאי שבת צריך להתמזין לזמן צאת שבת.

מצות מתנות לאביונים

בלשכת הרבנות גבעת זאב הצטברו פניות ובקשות לצדקה לעניים לקראת חג הפורים הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה אמן.

אפשר על כן, להעביר דרכנו את דמי מתנות לאביונים, על מנת לקיים בזה מצות מתנות לאביונים של יום הפורים.

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד הרב אברהם ממן שליט"א ודעייתו הרבנית רחל שתחי' לאוי"ט ולחנתם הרה"ג רבי נתנאל יהודה כהן שליט"א ודעייתו מרים (מיד) שתחי' לאוי"ט בהגיע נכדם / בנם עמיחי אברהם נרו יאיר למצוות בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שיגדל בתורה בחכמה ובמידות לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד הרבנית רבקה טוליראנו שתחי' לאוי"ט ולבנה הרה"ג רבי ידיעאל מלול שליט"א ודעייתו מזל שתחי' לאוי"ט בהגיע נכדתה / בתם צפורה שתחי' למצוות בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שתגדל בתורה בחכמה ובמידות לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד הרבנית רבקה טוליראנו שתחי' לאוי"ט ולחנתה הרה"ג רבי דוד שבתאי שליט"א ר"מ בביהמ"ד דרכי הוראה לרבנים ודעייתו מרים שתחי' לאוי"ט בהגיע נכדתה / בתם בת שבע שתחי' למצוות בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שתגדל בתורה בחכמה ובמידות לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל

שלושים יום קודם הפסח שואלין ודורשין בלכות הפסח

נוהגים ללמוד הלכה מהלכות הפסח בסעודת פורים בפרט במקפים, שהוא ממש תוך ל' יום לחג. ויש נוהגות [בפרט בשנה מעוברת, שהתפזר החמץ בבית חודש שלם נוסף] לנקות ארון קטן, מיד אחרי סעודת פורים, שמשלושים יום קודם הפסח, מועילה כבר בדיקת הארון בנר או פנס (בלא ברכה), ואם לא מכניסים, מעתה, חמץ, המקום בדוק ומוכן לפסח הבא עלינו לטובה.

"אם עולה קרבנו" (א, א)

מדוע נזכר קרבן עולה ראשון? כי העולה באה לכפר על הרהורי הלב, על המחשבות הרעות, והמחשבה תמיד קודמת למעשה. עולה נוטריקון "והנחם על הרעה לעמך". אשם נוטריקון "שוב מחרון אפך".

ביאור תפילת אסתר בבואה לפני המלך

"הושיעני מפי אריה ומקֶרְנֵי

רַמִּים עֲנִיתָנִי" (תהלים כב, כא)

הושיעני מפי אריה וכו', כלומר הרי אני נתונה בתוך פי אריה דבריא הזיקא [-שהזיקו הוא ודאי], ואפילו הכי אני שואלת ממך (מהקב"ה) הושיעני מפי אריה, ואין זה דבר קשה בעיניך שהרי יותר מזה דבר עשית לי, ד'מקרני ראמים עניתני' - כגון פרעה עמלק סנחריב, ומלומדת אני בנסים יותר מאלה, לכן הושיעני וענני כי כך בטחת: [דורש טוב דרוש א' לרבי יעקב אביחצירא זצוק"ל]

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד חתנא רבי נשיאה הרה"ג רבי אברהם בליקשטיין שליט"א ראש כולל מבשר ישראל במסגרת דרכי הוראה לרבנים ודעייתו שתחי' לאוי"ט בהגיע בנם הבה"ח משה מרדכי נרו יאיר למצוות בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שיגדל בתורה בחכמה ובמידות לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד הרה"ג רבי עזריאל כהן שליט"א רב ק"ק פקודת אלעזר ודעייתו יהודית שתחי' לאוי"ט בהגיע בנם מרדכי נרו יאיר למצוות בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שיגדל בתורה בחכמה ובמידות לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל

חומת הנייר להדפסת הגלינות לזכרי הרבים

לזכרם ולעילוי נשמתם של זהבה בת שושנה ע"ה * אליהו בן זהבה ז"ל * נתנאל בן אירן ז"ל * פרץ (פרנז) בן שרה ז"ל * אליהו ז"ל בן דבורה שתחי' * בנימין בן זהבה ז"ל * אשר ז"ל בן דבורה שתחי' * יעקב ז"ל בן דבורה שתחי' * בנימין ז"ל בן סימה שתחי' * שי ז"ל בן שרה שתחי' * רונן בן רותי ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

לרפואת חיה חנה בת ארונה אדל שתחי' * לרפואת חיה בת טובה שתחי' לאוי"ט * לרפואת חנה בת ויולט שתחי' * לרפואת מרים בת סופי שתחי' * לרפואת אילנה בת אושרת שתחי' * לרפואת מנשה בן נאגיה הי"ו * לרפואת יצחק חיים בן רחל שלה הי"ו

צדקתם של התורמים תעמוד לעד, להתברך בכל מילי דמיטב, אמן.